

Dnr 14-0307
AQ/NAW

Hörselskadades Riksförbund
besöksadress: Gävlegatan 16
Box 6605, 113 84 Stockholm
tel: +46 (0)8-457 55 00
texttel: +46 (0)8-457 55 01
fax: +46 (0)8-457 55 03
e-post: hrf@hrf.se
www.hrf.se

2014-10-01

Till Arbetsdepartementet
christina.hammarstedt@regeringskansliet.se

Nya regler om aktiva åtgärder mot diskriminering – SOU 2014:41

HRF vill med anledning av utrednings förslag tillföra utredningen följande synpunkter.

Sammanfattning

HRF är positiv till att låta arbetet med aktiva åtgärder omfatta samtliga sju diskrimineringsgrunder men anser därutöver att det tydligt ska framgå att tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska vara en naturlig del av arbetet. HRF anser att dokumentationskravet måste specificeras så att tillsyn blir möjligt och dokumentationen håller god kvalitet. Utredningens förslag om att Skolinspektionen tar över tillsynsansvaret över aktiva åtgärder i skollagsreglerad verksamhet ogillas. Däremot tillstyrker HRF förslaget om ökade befogenheter för Diskrimineringsombudsmannen (DO).

HRFs synpunkter

Arbetet med aktiva åtgärder ska omfatta samtliga diskrimineringsgrunder

HRF anser det vara ett steg i rätt riktning att, som utredningen föreslår, låta samtliga sju diskrimineringsgrunder omfattas av arbetet med aktiva åtgärder. HRF kan konstatera att diskrimineringen mot hörselskadade fortfarande existerar inom samtliga samhällsområden. Hörselskadade diskrimineras i alla åldrar från förskolan och i grundskolan, genom arbetslivet, kulturlivet och ända fram till äldreboendet där äldre hörselskadade inte ges den fundamentala rätten till kommunikation i livets slutskede. Det är vår bestämda uppfattning att omfattningen av indirekt diskriminering är utbredd. Diskrimineringen leder till att barn och elever inte får tillgång till den omsorg och utbildning de har rätt till, ökad ohälsa och att förtidspension är dubbelt så vanligt bland arbetstagare med hörselnedsättning¹ och att individer utestängs från landets kulturintuitioner. Det innebär även att äldre hörselskadade inte kan kommunicera med personal och anhöriga trots att man med relativt små åtgärder skulle kunna göra det möjligt.

---

¹ HRFs Rapport 2014 "Myternas marknad" sidan 86

Det är därför ett viktigt, närmast självklart, steg i rätt riktning att utredningen nu föreslår att arbetet med aktiva åtgärder även ska omfatta personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglighet som en del av det systematiska kvalitetsarbetet

Diskrimineringslagen (2008:567) har hitintills varit otillräckligt som instrument för att minska diskriminering mot hörselskadade. HRF kan konstatera att den kommande bestämmelsen (träder ikraft 2015-01-01) om att underlåtenhet att vidta skäliga åtgärder för tillgänglighet i vissa fall ska klassas som diskriminering kan innebära en efterlängtdad förbättring för gruppen, om det används rätt. HRF konstaterar dock att diskrimineringslagen saknar effektiva verktyg för att åstadkomma en attitydförändring.

HRF anser därför att arbetet med aktiva åtgärder ska utökas till att innehålla en skyldighet att dokumentera vilka åtgärder som gjorts och vilka åtgärder som planeras för att öka tillgängligheten, i enlighet med den nya bestämmelsen. Dagens arbete med aktiva åtgärder innefattar redan ett krav på en systematisk kartläggning över hur arbetsförhållanden ser ut. Bristande tillgänglighet är den vanligaste formen av diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Bristande tillgänglighet är en del av den hörselskadades vardag. Ska diskriminering av personer med funktionsnedsättning kartläggas inom ramen för aktiva åtgärder ska även tillgänglighet kartläggas inom det systematiska arbetet. Ett förtydligande om att tillgänglighet är något som ska ingå i det systematiska arbetet är därför viktigt.

Dokumentationskrav

Utredningen har också föreslagit att plankravet ska tas bort och ersättas med dokumentationskrav. HRF anser att en sådan utveckling bör åtföljas med tydliga riktlinjer. Detta för att arbetet med aktiva åtgärder ska fungera optimalt men även för att det i över huvudtaget ska vara möjligt att utöva tillsyn. Utan tydliga krav riskeras innehållet bli urvattnat och dess syfte förfelas.

Aktiva åtgärder inom skollagens verksamheter

Utredningen föreslår att bestämmelsen om aktiva åtgärder vad gäller skola och förskola ska flyttas till Skollagen. HRF förstår syftet med en samlad skollag men är kritiska till att skolinspektionen därmed blir tillsynsinstans.

Barn och elever har större behov av god ljudmiljö och hörbarhet än vuxna. Barn och elever med en hörselnedsättning har i sin tur större behov än andra barn. Detta i form av ytterligare krav på ljudmiljön men man behöver även, till skillnad från andra barn, hörselhjälpmedel och flertalet andra anpassningar i klassrummet. Om det finns brister i miljön påverkas inlärning och utveckling negativt. Trots det är kraven på förskola och skola svaga vad gäller skyldighet att tillhandahålla god ljudmiljö, anpassningsåtgärder och möjlighet till delaktighet. Förskolan omfattas inte ens av arbetsmiljölagen! Det är olyckligt att barn trots sina stora behov av goda villkor för utveckling och delaktighet behandlas som mindre skyddsvärda än vuxna arbetstagare. HRF anser därför att kraven på aktiva åtgärder för de verksamheter som regleras enligt skollagen alltså ska finnas kvar i diskrimineringslagen och att diskrimineringsombudsmannen alltså ska vara tillsynsmyndighet. Barn och elever med en hörselnedsättning ska ha minst lika goda rättigheter som vuxna arbetstagare.

HRF har ingen åsikt om huruvida det systematiska arbetet kartläggs i en lika-behandlingsplan eller utanför en sådan så länge kraven är tydliga.

Aktiva åtgärder inom utbildningsområdet

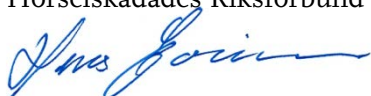
Utredningen föreslår att plankravet inom högskola och universitet tas bort och att varje verksamhet istället dokumenterar och redogör för det systematiska arbetet avseende de olika diskrimineringsgrunderna. HRF vill påtala att det är viktigt att dokumentationen kan utföras på ett sådant sätt att studenterna kan ta del av dokumentationen. Inom högskola och universitet brister många intuitioner i att tillhandahålla en tillgänglig miljö, tolkar och tekniska hjälpmedel som gör det möjligt för hörselskadade studenter att delta. Det måste vara tydligt vilka rutiner det finns för att säkerställa att sådan diskriminering inte förekommer och vart man ska vända sig vid brister. Det är viktigt att krav på dokumentationen utformas så att det är möjligt att utöva tillsyn över bristande tillgänglighetsarbete för studenter med hörselnedsättning.

DO och Nämnden mot diskriminering

HRF kan konstatera att DO:s roll som tillsynsmyndighet varit otydlig. Ökade befogenheter att utdela vite vid bristande systematiskt arbete med aktiva åtgärder är ett steg i rätt riktning. Det är dock viktigt att det framgår av lagstiftningen vad som krävs för att uppfylla denna skyldighet för att det ska vara rättsäkert och effektivt. Det bör även särskilt framgå att i det arbetet ingår skyldigheten att motverka diskriminering på grund av bristande tillgänglighet. HRF ställer sig positiv att nämnden mot diskriminering avskaffas och att DO istället får utökade möjligheter att sanktionera brister som de upptäcker i sitt arbete.

I övrigt lämnar HRF utredningens förslag utan erinran.

Vänliga hälsningar
Hörselskadades Riksförbund

Hans Ericson
generalsekreterare